

РЕШЕНИЕ

№ 78

гр. С., 27.02.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – С. в публично заседание на двадесет и девети януари през две хиляди двадесет и шеста година в следния състав:

Председател: Анна Т. Трифонова

при участието на секретаря Даниела Ив. Илиева като разгледа докладваното от Анна Т. Трифонова Търговско дело № 20245500900484 по описа за 2024 година

Предявени са искове по чл. 430 от ТЗ вр. чл. 79 от ЗЗД и чл. 86 от ЗЗД.

В исковата молба са изложени следните основания, обстоятелства и факти, които обуславят съществуването на вземането на “Б.” АД:

На 05.02.2015 г. между “Б.” АД и **/ Х. С. (Кредитополучател) е сключен Договор за целеви потребителски кредит за финансиране на обучение на студенти и докторанти по реда на ЗКСД, по силата на който Банката се е задължила да предостави на Кредитополучателя банков кредит в размер от 64 542,39 лева (шестдесет и четири хиляди петстотин четиридесет и два лева и 39 ст.) за заплащане на такси за обучение. Неразделна част от Договора за кредит са приетите и подписани от кредитополучателя Общи условия за предоставяне на целеви потребителски кредит за финансиране на студенти и докторанти по реда на ЗКСД.

Сочи, че срокът за издължаване на кредита е 120 месеца, считано от датата на изтичане на гратисния период, който обхваща времето от датата на първото усвояване до изтичане на една година от първата дата за провеждане на последния държавен изпит или защита на дипломна работа съгласно учебния план за съответната специалност и образователно-квалификационна степен (чл. 2 и чл. 3).

Посочено е, че съобразно условията на Договора кредитът е следвало да бъде усвояван от Кредитополучателя на части чрез превод по банковата сметка на висшето училище в началото на всеки семестър. Всеки превод се извършва след представяне на документ от учебното заведение по чл. 10, ал. 3 от ЗКСД - уверение, удостоверяващо качеството на студент с право да се запише за следващ семестър. Сочи, че съгласно Договора, за предоставения кредит кредитополучателят заплаща фиксирана лихва, която не може да надхвърля 7 % на годишна база. Лихвата се начислява върху усвоената част от кредита, включително по време на гратисния период, като се капитализира годишно. Заявява се, че съгласно чл. 5 от Договора кредитът се погасява чрез разплащателна сметка на кредитополучателя с равни месечни вноски съгласно погасителен план, който се изготвя и предоставя на Кредитополучателя след изтичане на гратисния период.

На база представените уверения по чл. 10, ал. 3 ЗКСД кредитът е усвояван, както следва:

дата	усвоена сума
06.02.2015г.	5 867,49 лв.
28.09.2015г.	6 845,41 лв.
10.02.2016г.	6 845,41 лв.
	19 55831 лв.

Посочено е, че срокът за издължаване на главницата и лихвата започва да тече след изтичане на гратисния период. Крайният срок за полагане на последния държавен изпит по специалност „Медицина“ съобразно приложеното Удостоверение по чл. 10, ал. 3 ЗКСД, изх. № 065/27.01.2015 г. е месец 10.2020 г. Отбелязано е, че това обосновава гратисен период по заплащане на погасителните вноски до 28.10.2021 г. и съобразно заложеното в чл. 6 от Договора за кредит - първа падежна дата 28.11.2021г. Твърди се, че считано от тази дата кредитът е следвало да се погасява на 119 равни месечни вноски от 344,59 лева, всяка и една последна изравнителна от 344,53 лева (общо 120 вноски), при краен падеж на договора 28.10.2031 г.

Сочи, че към датата на подаване на настоящата искова молба са просрочени следните месечни погасителни вноски:

Дата:	Вноска:	Дата:	Вноска:	Дата:	Вноска:
28.03.2022	223,72 лв.	28.12.2022	344,59 лв.	28.9.2023	344,59 лв.

28.04.2022	344,59 лв.	28.1.2023	344,59 лв.	28.10.2023	344,59 лв.
28.05.2022	344,59 лв.	28.2.2023	344,59 лв.	28.11.2023	344,59 лв.
28.06.2022	344,59 лв.	28.3.2023	344,59 лв.	28.12.2023	344,59 лв.
28.07.2022	344,59 лв.	28.4.2023	344,59 лв.	28.1.2024	344,59 лв.
28.08.2022	344,59 лв.	28.5.2023	344,59 лв.	28.2.2024	344,59 лв.
28.09.2022	344,59 лв.	28.6.2023	344,59 лв.	28.3.2024	344,59 лв.
28.10.2022	344,59 лв.	28.7.2023	344,59 лв.	28.4.2024	344,59 лв.
28.11.2022	344,59 лв.	28.8.2023	344,59 лв.	28.5.2024	344,59 лв.

Общо: 9.183,06 лв.

- от тях просрочена договорна лихва: 4.459,56 лв.;
- от тях просрочена главница: 4.723,50 лв.;

Изложено е, че по силата на чл. 17.1. от Общите условия, при забава в плащането на месечната вноска от деня, следващ падежната дата, определена в Договора за кредит, частта от вноската, представляваща главница, се олихвява с договорената лихва и с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта. Посочено е, че съгласно чл.17.2. от Общите условия, при допуснатата забава в плащанията на главница и/или лихва над 90 дни целият остатък от кредита става предсрочно изискуем и се отнася в просрочие, като до предявяване на молбата за събирането му по съдебен ред се олихвява е договорения лихвен процент и е надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта, а след тази дата - със законна лихва по чл. 86 ЗЗД. Заявява се, че предвид посочената по-горе липса на плащане за Банката е възникнало потестативното право да отнеме преимущество на договорения срок за издължаване на кредита, като го обяви за предсрочно изискуем.

С оглед горното „Б.“ АД заявява, че счита целия непогасен остатък от задължението на **/ Х. С. по Договор за целеви потребителски кредит за финансиране на студенти и докторанти по реда на ЗКСД от 05.02.2015 г. за предсрочно изискуем, считано от получаване на препис от настоящата искова молба от кредитополучателя, с която кредиторът „Б.“ АД кани ответника да заплати предсрочно всички дължими суми по Договора за кредит, предмет на исковата молба и подробно описани по-долу.

Изложено е, че съобразно трайно установената съдебна практика исковата молба по естеството си представлява покана за плащане, като с нея могат да се упражняват и преобразуващи права, каквото е правото на банката-

кредитор да обяви предсрочна изискуемост на цялото задължение.

Сочи, че допуснатото от кредитополучателя неизпълнение на договора за кредит обосновава правния интерес на „Б.“ АД от предявяване на претенцията по съдебен ред с настоящия иск и на основание чл. 124, ал. 2 ГПК с искане за осъждане на ответника за следните суми:

- изискуема главница в размер на 28 992, 38 лева;

- изискуема договорна (възнаградителна) лихва в размер на 4 504, 66 лева, дължима на основание чл.7 от Договора за кредит и начислена за периода от 28.03.2022 г. до 05.06.2024 г., вкл., върху усвоената част от кредита, съобр. раздел IV от Общите условия;

- лихва за забава в размер на 550, 59 лева, дължима на основание чл.17.1 от Общите условия и начислена за периода от 28.11.2021 г. до 05.06.2024 г. вкл. - 10 % върху просрочената главница (частта от забавените вноски, представляваща главница), ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба, до окончателното ѝ изплащане.

Моли, да се постанови решение, с което да се осъди ответника **/ Х. С. да заплати на “Б.” АД следните суми, дължими по Договор за целеви потребителски кредит за финансиране на студенти и докторанти по реда на ЗКСД от 05.02.2015 г.:

- главница в размер на 28 992, 38 лева (формирана от усвоената сума по кредита и капитализирана в съответствие с т. 10.2. от ОУ лихва, начислена през гратисния период); ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане) и

- договорна (възнаградителна) лихва, в размер на 4 504,66 лева, начислена за периода от 28.03.2022 г. до 05.06.2024 г., вкл.;

- лихва за забава в размер на 550, 59 лева, начислена за периода от 28.11.2021 г. до 05.06.2024 г., вкл.

Моли, да им бъдат присъдени всички, сторени в настоящото производство съдебно-деловодни разноси, в т.ч. юрисконсултско възнаграждение на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК, във вр. с чл. 37 от ЗПП.

В случай, че исковете бъдат уважени частично, моли разноските на ищеца да бъдат изчислени по съразмерност и след компенсация.

На основание чл. 127, ал. 4 от ГПК сочи банкова сметка, по която ответникът може да плати.

В законния срок по делото е постъпил **писмен отговор** депозиран от ответната страна чрез особен представител адв. М. З., с който дава следното становище по допустимостта и основателността на предявения от ищеца иск. Тъй като няма и не успял да установи връзка с Х. С., посочва, че настоящият отговор се базира единствено на представените писмени доказателства по делото.

Намира, че предявеният иск е допустим, но неоснователен и недоказан, поради което го оспорва.

Оспорва исковата молба, относно изнесените в нея факти и обстоятелства.

Не оспорва наличие на сключен между ответницата и ищеца Договор за целеви потребителски кредит за финансиране на студенти и докторанти по реда на закона за кредитиране на студенти и докторанти от 05.02.2015 г.

Оспорва претендираните от ищеца суми за лихви, посочени в исковата молба, тъй като счита, че същите са недължими. Излага следните съображения:

Заявява, че видно от представените от ищеца доказателства кредита не е изцяло усвоен от ответницата, усвоени са само три вноски.

Счита, че претендираната договорна лихва представляваща сумата от 4 504.66 лв. за периода 28.03.2022 г. - 05.06.2024 г. е частично дължима, тъй като такава не следва да се начислява, респективно дължи върху капитализираната като главницата лихва, доколкото се стига до анатоцизъм, начисляване на лихва върху лихва.

Заявява, че характеристиките на "капитализацията" не водят до извод за уговаряне на нещо различно от сложна лихва, тъй като несъмнено предмет на спорната клауза и изготвения по нея погасителен план са вече начислени за предходен период, т. е. "изтекли" лихви, в размер, преценен от законодателя като напълно достатъчно възнаграждение за това гарантирано от държавата потребителско кредитиране/чл. 20 ЗКСД/. Посочва, че както е установено в практиката на ВКС /решение № 66/29.07.2019 г. на ВКС по т. д. № 1504/2018 г., II т. о., решение № 30/20.05.2020 г. на ВКС по т. д. № 739/2019 г., I т. о.,

решение № 118/11.12.2020 г. на ВКС по т. д. № 2278/2019 г., I т. о., решение № 132/13.01.2021 г. на ВКС по т. д. № 2195/2019 г., I т. о. и решение № 60091/27.09.2021 г. на ВКС по т. д. № 1345/2019 г. II т. о./ уговарянето на прибавяне към размера на редовната главница на задължения за натрупана вече възнаградителна лихва представлява анатоцизъм по см. на чл. 10, ал. 3 ЗЗД, който е допустим само между търговци на основание чл. 294, ал. 1 ТЗ. Посочва, че ясното разграничение на двата компонента както в чл. 24, ал. 1 ЗКСД, така и в чл. 27, ал. 1 от типовия договор изисква от банката да състави погасителния план при отчитане на разликата в естеството на двете задължения и да съобрази ограничението на договорната свобода по отношение на олихвяването на лихви. Затова, дори и да е била "капитализирана", т.е. добавена към вече изискуем дълг на кредитополучателя, сборната лихва, начислена за целия гратисен период не може да се отчита като база за текуща след 01.11.2021 г. възнаградителна лихва /така изцяло решение № 272/03.10.2022 г. на Варненски апелативен съд по в. т.д. № 363/2022 г., решение № 290/24.10.2022 г. на Варненски апелативен съд по в. т.д. № 371/2022 г., решение № 156/26.09.2022 г. на Разградски окръжен съд по в. гр. д. № 198/2022 г., решение № 246/26.07.2022 г. на Варненски апелативен съд по в. т.д. № 218/2022 г., решение № 1161/17.12.2019 г. на Варненски окръжен съд по в. т.д. № 1302/2019 г. всички постановени по дела на същия ищец - "Б." АД/. Отбелязва, че казаното означава, че е допуснато олихвяване на лихва върху лихва и т. н. през всяка година до изтичане на гратисния срок, което представлява анатоцизъм по смисъла на чл. 10, ал. 3 ЗЗД. Твърди, че това олихвяване противоречи на закона, доколкото е извършено не по отношение на търговец, което законът допуска, а по отношение на физическо лице студент и потребител на финансова услуга. Сочи, че е извършено недопустимо начисляване на лихва върху лихва /акумулиране на скрити лихви/, което е в пряко противоречие с разпоредбата на чл. 20 ЗКСД, който предвижда забрана за уговаряне на възнаградителна лихва в по-висок от фиксирания по договора размер от 7%. Твърди, че тези уговорки противоречат както на закона, така и на потребителската защита в чл. 143 - 146 ЗЗП. Заявява, че те са нищожни като противоречащи на чл. 20 ЗКСД и на чл. 10, ал. 3 ЗЗД.

Изложено е, че по обезщетението за забава - сумата от 550, 59 лв. за периода 28.11.2021 г. - 05.06.2024 г. представляваща лихвена надбавка за

забава е недължима от ответницата на две самостоятелни основания: 1/ съгласно Тълкувателно решение № 3/27.03.2019 г. на ВКС по тълк. д. № 3/2017 г. на ОСГТК, за периода до настъпване на предсрочната изискуемост, в случая в хода на процеса с връчване на исковата молба, размерът на вземането се определя по действията до този момент погасителен план, съответно според клаузите на договора за кредит, тъй като размерът на вземането при предсрочна изискуемост по договор за заем/кредит следва да се определи в размер само на непогасения остатък от предоставената по договора парична сума /главницата/ и законната лихва от датата на настъпване на предсрочната изискуемост до датата на плащането. Намира, че поради това, в случая без обявена предсрочна изискуемост ищецът не може да претендира обезщетение за забава, т. е. преди подаването на исковата молба, с която е обявена предсрочната изискуемост каквото изрично искане е направил ищеца и 2/ основанието за начисляване на лихвена надбавка за забава произтича от договорна клауза, която директно противоречи на чл. 33, ал. 1 ЗПК вр. чл. 146, ал. 1 ЗЗП, който е приложим по силата на изричната разпоредба на чл. 17, ал. 5 ЗКСД. Според цитираната разпоредба, при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата /чл. 33, ал. 1 ЗПК/, а съгласно чл. 33, ал. 2 ЗПК, когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва. Счита, че по отношение на лихвената надбавка за забава е явно, че тя многократно надвишава по размер законната лихва за забава, тъй като съгласно чл. 17, т. 1 от ОУ към договора се формира като към договорната лихва /в случая 7%/ се добавят десет процентни пункта, т.е. общия размер възлиза на 17 % - много повече от законната лихва /така и определение № 920/30.09.2024 г. на С. окръжен съд по в. ч.гр. д. № 510/2024г., определение № 785/13.08.2024 г. на С. окръжен съд по в.ч.гр.д. № 438/2024г., определение № 772/12.08.2024 г. на С. окръжен съд по в. ч.гр. д. № 439/2024 г., определение № 620/26.06.2024 г. на С. окръжен съд по в. ч.гр. д. № 310/2024 г., определение № 955/24.07.2023 г. на С. окръжен съд по в.ч.гр. д. № 498/2023 г. и мн. др./.

Посочва, че това е лихва, която не фигурира в договора, и за нея няма разписани ясни правила, приети от кредитополучателя. Намира, че Банката може да уговори със студента обезщетение при забавено изпълнение, но то трябва да бъде в писмен вид като част от съдържанието на договора, ясно и

разбираемо, по което страните са постигнали съгласие като са материализирали волята си в документ, който е подписан двустранно, при отчитане и тълкуване на чл. 21 ЗКСД, който, определяйки максимална лихва от 7 % по договора, не индивидуализира вида на лихвата - само възнаградителна, или и за забава. Отбелязва, че освен това е налице сериозно заобикаляне на ЗПК и поради обстоятелството, че кредиторът начислява скрито обезщетение за забава /увеличавайки на практика договорната лихва на основание забавата на длъжника/ без да е обявил предсрочната изискуемост на кредита и по този начин получава договорна лихва и обезщетение за забава, които надвишават многократно законната лихва за забава на която би имал право съгласно чл. 33, ал. 2 ЗПК. Сочи, че заобикаля и приетото в т. 2 на Тълкувателно решение № 3/27.03.2019 г. по тълк. д. № 3/2017 г. на ОСГТК на ВКС - длъжникът не дължи възнаграждение за ползването на заетата сума след датата на настъпване на предсрочната изискуемост, защото кредиторът вече е поискал връщането ѝ преди срока, тъй като необявявайки предсрочна изискуемост на договора за кредит продължава да начислява договорна лихва /която иначе би загубил/, а същевременно се ползва от забавата на длъжника начислявайки скрито обезщетение за забава.

Моли, да се отхвърлят предявените иски за лихви, като неоснователни и недоказани.

Постъпила е **допълнителна искова молба**, с която ищецът заявява следното:

Сочи, че видно от получените настоящи указания, производството се разглежда по реда на особеното исково производство по чл. 365 и сл. Заявява, че с изменение, публикувано в ДВ, бр. 100/20.12.2019 г. законодателят изрично закрепил в чл. 113 ГПК иски на и срещу потребители да бъдат разглеждани като граждански по реда на общия исков процес. Посочва, че уреденото в тази разпоредба нормативно изключение цели да се предостави по-засилена процесуална защита на икономически по-слабите в гражданското/търговското правоотношение лица (по-благоприятна за тях подсъдност на съдебните спорове, които винаги ще бъдат разглеждани по реда на общия исков процес, дори и когато по своето правно естество тези дела са търговски), а именно на потребителите по смисъла на определителната правна норма на § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП - физическо лице, което придобива стоки или

ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност, и всяко физическо лице, което като страна по договор по този закон действа извън рамките на своята търговска или професионална дейност. По същество, в този смисъл са и задължителните за правосъдните органи тълкувателния разяснения, дадени в [ТР № 3/23.02.2022 г. по тълк. д. № 3/2019 г. на ОСГТК на ВКС](#) - след изменението на [чл. 113 ГПК](#) - ДВ, бр. 100/2019 г. дело с предмет правоотношения по договор, по който страна е физическо лице, притежаващо качеството потребител по смисъла на [ЗЗП](#), и търговец във връзка с упражняването от него занятие, се разглежда като гражданско по реда на общия исков процес.

В този смисъл възразява против разглеждане на производството по реда на чл. 365 ГПК и моли настоящият иск да бъде разгледан по общия исков ред и в този смисъл между страните да не бъде извършвана двойна размяна на книжа (така Определение № 43 от 10.01.2024 г. на ВКС по т. д. № 510/2023 г., I т. о., ТК; Определение № 1742 от 21.06.2024 г. на ВКС по ч. т. д. № 1162/2024 г., II т. о., ТК).

Взема следното становище по отговора на особения представител:

Моли, да бъде отделено като безспорно обстоятелството, че ответникът не оспорва наличието на сключен между Х. С. / ** и „Б.“ АД договор за кредит по реда на ЗКСД от 05.02.2015г.

Относно възраженията касаещи договорната лихва:

Заявява, че предвиденото в чл. 10.2 от Общите условия към договора капитализиране на начислена за времето на гратисния период възнаградителна лихва към главницата съставлява увеличаване на главницата за сметка на прибавянето към нея на дължими, но непросрочени лихви. „Капитализиране“, т.е. натрупване на непадежирани лихви към отново олихвяема главница е предвидено в съдържанието на Типовия договор, утвърден от ведомствата, натоварени с държавна политика в областта на финансиране на образованието (обн. ДВ, бр. 33 от 30.04.2010 г.), сключен с банката - кредитор по реда на чл. 7 ЗКСД. Сочи, че именно такива параметри са заложиени в чл. 10, ал. 2 (годишно капитализиране на лихвите по време на гратисния период) и чл. 27, ал. 1 от типовия договор (формиране на общия размер на задължението на кредитополучателя от главница, равна на сумата на реално отпуснатите средства за семестриални такси и лихва, дължима за срока на договора за

кредит, в това число и капитализираните годишно лихви през гратисния период). В тази връзка посочва, че специална уредба няма и следва да се приложат общите правила за договаряне, допускащи свободно формиране на волята на страните, доколкото не се накърняват законовите императивни забрани. Отбелязва, че договорената „капитализация“ не е нещо по-различно от сложна лихва, т. к. предмет на тази клауза са „изтекли“ лихви в размер, преценен от законодателя като напълно достатъчно възнаграждение за това гарантирано от държавата потребителско кредитиране (чл. 20 ЗКСД). Посочва, че в настоящия иск претендираната главницата съставлява сбор от капитализирана лихва за гратисния период плюс усвоената сума или общо главница от 28.992,38 лева.

Относно възраженията касаещи лихва за забава:

Посочва, че ответникът твърди, че без обявена предсрочна изискуемост ищецът не може да претендира забава. Отбелязва, че претендираната с исковата молба сума в размер на 125,53 лв. лихва за забава за периода от 28.11.2021 г. до 05.06.2024 г. се начислява върху частта за главница от всяка една забавена месечна вноска, считано от деня, следващ падежа на съответната вноска до датата на предявяване на иска. Така претендираната лихва за забава от 125.53 лв. е начислена върху главниците по вноски с падежи от 28.11.2021 г. до 05.06.2024 г. вкл., така както са посочени в погасителния план, приложен към исковата молба.

Отделно сочи, че особеният представител твърди, че лихвата за забава не е уредена в договора и за нея няма разписани ясни правила. Счита, че не може да се говори за липса на ясни правила с оглед намиращите се в ОУ клаузи за заплащане на лихва за забава. В тази връзка посочва, че тези ОУ са подписани от двете страни и се явяват част от самия договор. Намира, че уговорката за заплащане на лихва по чл. 17.1. от същите са ясни и разбираеми като в тях ясно е посочено основанието за възникване на задължението за плащане така и момента, от който се дължи.

Посочва, че е подобно положението и по отношение на тази по чл. 17.2. от ОУ Плащането на същата видно от пълното съдържание на този текст с оглед представените по делото ОУ и даденото от ВКС тълкуване на чл. 60, ал. 2 от ЗКИ с ТР № 4/2014 г. на ОСГТК е обусловено от момента на получаване на уведомлението за предсрочна изискуемост.

Отбелязва, че по отношение на размера на лихвата за забава следва да се има предвид, че в чл. 20 ЗКСД се говори за максимален размер от 7% на дължимата лихва на банката и за нищожност на уговорка за по-висока лихва. Счита, че от съотнасянето на този текст с нормата на чл. 430 ТЗ следва обаче да се направи логичен извод, че този размер касае дължимата възнаградителна лихва, а не тази за забава, която има санкционен, обезпечителен и обезщетителен характер и е логично да е в по-голям размер. Намира, че до този извод следва да се достигне и от факта, че в чл. 4, т. 1 ЗКСД се говори за два вида лихви - уговорена лихва и лихва за забава, а в чл. 20 лихва се употребява в единствено число и безспорно касае уговорената възнаградителна лихва, явяваща се основна характеристика на договора за банков кредит.

Счита, че така изложеното и факта, че според представените уверения последният държавен изпит е бил през октомври 2020 г. води до извод, че за ответницата кредитополучател от момента на изтичане на гратисния период е възникнало задължение за заплащане на главница и лихви, което не е изпълнено. Посочва, че в патримониума на кредитора е възникнало правото да обяви кредита за предсрочно изискуем с оглед клаузите на чл. 18.1.1 ОУ, неразделна част от договора.

По делото е постъпил **допълнителен отговор** от ответника чрез особения представител, с който поддържа изцяло всички изложени твърдения и възражения в отговора на исковата молба. Заявява, че поддържа изцяло и всички направени възражения относно основателността и размера на предявените иски за лихви, като моли да се отхвърлят изцяло.

Съдът като обсъди събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност и като взе предвид становищата и доводите на страните намира за установено следното:

Безспорно е установено, че на 05.02.2015г. между „Б.“ АД, от една страна като кредитор и **/ Х. С. е сключен Договор за целеви потребителски кредит за финансиране на студенти и докторанти по реда на Закона за кредитиране на студенти и докторанти (Договора), по силата на който Банката се задължила да предостави на Кредитополучателя кредит в размер на 64 542, 39 лв. за заплащане на такси за обучение.

Срокът за издължаване на кредита е 120 месеца, считано от изтичане на

гратисния период /чл. 1 и 2 от договора/. Последният е уточнен като понятие в приложените Общи условия на банката към този вид договори, които също са приподписани от кредитополучателя и са неразделна част от договора /чл. 11 от договора/. С чл. 3 от договора е уговорено, че гратисният период за издължаване на главницата и лихвата обхваща времето от датата на първото усвояване до изтичане на една година от първата дата за провеждане на последния държавен изпит или защита на дипломна работа съгласно учебния план за съответната специалност и образователно – квалификационна степен, съответно от датата, на която изтича срокът на докторантурата. Кредитът се усвоява на части въз основа на представен документ като сумата за всяка държавна такса за обучение се превежда по сметка на съответното учебно заведение, посочено в документа, удостоверяващ качеството студент, като преводът се извършва не по – късно от последната дата за плащане на таксата за съответния семестър /чл. 4 от договора/. Освен общите условия, към договора е приложен и погасителен план, изготвен след изтичане на гратисния период, от който се изяснява, че ответникът е бил задължен след изтичане на гратисния период да заплаща на равни месечни вноски от по 344,59 лева. предоставения кредит /ежемесечно след дата 28.11.2021 г., тъй като падежната дата за издължаване на месечните вноски след изтичане на гратисния период е 28 – мо число на месеца – чл. 6 от договора/. Съгласно чл. 7 от договора, за предоставения кредит ответникът дължи фиксирана лихва в размер на 7% на годишна база, която се начислява и по време на гратисния период.

Съгласно чл. 5 от договора е предвидено погасяване на кредита съобразно погасителен план на равни месечни вноски. Срокът за издължаване на главницата и лихвата започва да тече след изтичане на гратисния период като плащане на първата вноска по плана може да бъде изискано не по-рано от изтичане на 1 месец след това /чл. 11. 1 от ОУ/.

Видно от съдържанието на клаузите на чл. 2 от договора, чл. 3, чл. 5 от същия и Общите условия към договора, ведно с погасителния план, се установява че крайната падежна дата на договора е 28.10.2031 г. Според чл. 10. 2 от ОУ, лихвата по договора се начислява върху усвоената част от кредита, включително по време на гратисния период, като в последния случай се капитализира годишно. Съгласно чл. 17. 2 от ОУ, поради допуснатата забава в плащане на погасителните вноски, банката обявява вземането си по договора за предсрочно изискуемо с връчване препис от исковата молба на ответника.

Съгласно цитираната клауза от ОУ, при допуснатата забава в плащанията на главница и/или лихва над 90 дни целият остатък от кредита става предсрочно изискуем и се отнася в просрочие. До предявяване на молбата за събирането му, остатъкът от кредита се олихвява с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 пункта, а след тази дата – с размера на законната лихва. С чл. 18. 1 от ОУ са уговорени случаите на неизпълнение на договора, при които кредиторът има право да преведе кредита в предсрочна изискуемост, една от които е неплащане на падеж на три последователни погасителни вноски. Правото да се обяви кредита за предсрочно изискуем се упражнява чрез отправяне на покана за отстраняване на неизпълнението в срок от 2 седмици от получаване на поканата като след изтичане на този срок настъпва предсрочната изискуемост на кредита – чл. 18. 2 от ОУ.

Съгласно представените по делото Удостоверения по чл. 10, ал. 3 от ЗКСД, издадени от Т. - С., М., с което учебното заведение удостоверява, че **/ Х. С. е студент със специалност „Медицина“, срокът на обучение е 6 години, а срокът за полагане на последния държавен изпит: месец октомври 2020 г.

От заключението на съдебно – счетоводната експертиза се установява следното:

Съгласно предоставена информация от КРЕДИТОРА, а именно, движение по сметка с **, водена при „Б.“ АД, за период 05.02.2015 г. - 31.12.2024 г., усвояванията по договор за потребителски кредит са в общ размер на 19 558, 31 лв.

Общият размер на кредита към 28.11.2021 г. е 64 542,39 лв. с включена капитализирана възнаградителна лихва за гратисния период (в точния и размер по счетоводните справки на банката).

От извършената проверка на счетоводните справки, се установява, че преди изтичане на гратисния период по кредита не са извършвани погашения от страна на кредитополучателя. След изтичане на гратисния период са отчетени 8 броя плащания в периода от 03.12.2021 г. до 05.08.2022 г. на обща стойност 1 499, 23 лв., от които 363,78 лв. са насочени за погасяване на отсрочени лихви, 570, 45 лв. - за погасяване на договорна лихва и 565,00 лв. - за погасяване на главница.“

Към **06.06.2024** г. са налице **27 бр. просрочени погасителни вноски** (частично просрочена вноска с падеж 28.03.2022 г. и всички следващи до

28.05.2024 г.).

Просрочена възнаградителна лихва по погасителни вноски: 4 459,53 лв.

Просрочена главница по погасителни вноски: 4 723,53 лв.

Общо просрочено по погасителни вноски: 9 183,06 лв.

На дата 06.06.2024 г. е начислена допълнително текуща възнаградителна лихва 45,10 лв. за 8 дни (видно от ред 06.06.2024 г., колона „дължима лихва“). Тя е извън месечните падежи и не е „погасителна вноска“, но е част от начислената лихва към датата.

Общо към 06.06.2024 г. (само по погасителни вноски): Лихва: 4 459,53 лв., Главница: 4 723,53 лв. - Общо: 9 183,06 лв.

Към датата на подаване на исковата молба, респективно към датата, на която се счита за връчена исковата молба (при липса на данни за последващи плащания или начисления след 05.06.2024 г.), непогасените задължения по Договора за кредит са както следва:

Непогасена главница: 28 992,38 лв.

Непогасена възнаградителна лихва: 4 504,66 лв.

Непогасена лихва за забава: 550,59 лв.

Общ размер на непогасените задължения: 34 047, 63 лв.

Вещото лице е посочило в таблица допуснатата забава към датата на подаване на настоящия иск по дата и размер на погасителните вноски, с посочени поотделно лихва и главница и общ брой дни забава.

Към датата на подаване на исковата молба в съда, от общо усвоена сума в размер на 19 558.31 лева, са погасени суми с общ размер от 1 499, 23 лв.

Размерът на непогасената главница към датата на исковата молба е 18 993.31 лева.

Размерът на начислената и непогасена възнаградителна лихва за гратисния период е 8 053.79 лева.

Вознаградителната лихва начислена и не изплатена за периода от 28.03.2022 г. до 05.06.2024 г. е в размер на 3 032.20 лева.

Лихвата за забава, начислена и неизплатена за периода 28.11.2021 г., до 05.06.2024 г. е в размер на 340.81 лева.

При подаване на исковата молба в съда на 06.06.2024 г., претендираната

възнаградителна лихва е начислена освен върху усвоената част от кредита и върху капитализираната лихва за гратисния период.

При така установеното от фактическа страна, съдът прави следните правни изводи:

Съдът намира, че процесния спор попада в предметния обхват на Закона за кредитиране на студенти и докторанти (ЗКСД), уреждащ условията и реда за кредитиране на студенти и докторанти с държавна финансова подкрепа (чл. 1 ЗКСД). В настоящия случай, с оглед качеството на задълженото лице и вида на договора, съдът намира, че е налице договор за кредит, сключен с потребител съгласно пар. 13, т. 1 от ДР на ЗЗП, по отношение на който приложение намират разпоредбите на чл. 143 и сл. ЗЗП по силата на изричното препращане в чл. 17, ал. 5 ЗКСД.

От представените доказателства безспорно се установява наличието на валидно правоотношение по договор за целеви потребителски кредит, сключен съобразно специалните правила на Закона за кредитиране на студенти и докторанти. Установява се усвояването на кредита с превеждане на семестриалните такси по сметка на "Т." – С..

Съдът намира, че процесният договор за кредит ведно с приложените ОУ и погасителен план установяват възникването на действително правоотношение по договора за целеви потребителски кредит. Договорът е в съответствие на предвидените в ЗКСД изисквания за форма и реквизити съгласно утвърдените, като клаузите му са изцяло съобразени с чл. 7, чл. 17, чл. 18, ал. 3, чл. 19, чл. 24 и чл. 20 от ЗКСД. Не се установява недействителност на договора съгласно чл. 17, ал. 6 от ЗКСД. Клаузите на договора са ясни, точни и разбираеми.

Съгласно разпоредбата на чл. 23, ал. 1 и ал. 2 от ЗКСД, страните са уговорили, че за срока на обучение, който обхваща времето от сключване на договора до изтичане на една година от първата дата за провеждане на последния държавен изпит, има гратисен период на договора, през който не се дължи плащане на главницата и лихвите, като за времето на гратисния период банката начислява лихви по кредита. От представените удостоверения се установява, че датата на последния държавен изпит за ответника е м. октомври 2020 г. Това означава, че гратисният период е изтекъл на 31.10.2021 г. и след тази дата, на 28 – мо число според уговорките, се поражда

задължението на ответника да погасява получения кредит и лихвите по него. По делото е установено, че ответникът не е заплатил дължимите суми, поради което за “Б.” АД е възникнало правото да направи кредита предсрочно изискуем, съгласно т. 17.2 от Общите условия към договора. Доколкото ищецът изрично се е позовал в исковата молба и е налице редовно връчване на същата на особения представител на ответника, настоящият съд приема, че кредиторът надлежно е обявил на длъжника предсрочната изискуемост на задължението по договора за кредит. При предявяване на осъдителен иск за заплащане на суми по договор за кредит, в исковата молба по който е обективизирано изявление, че кредиторът упражнява правото си да направи целия дълг по кредита предсрочно изискуем, поради осъществяване на предвидените в договора или закона предпоставки, връчването на преписа от исковата молба на ответника представлява надлежно уведомяване за настъпилата изискуемост на дълга, вкл. когато това връчване е извършено на назначен на ответника особен представител /в този смисъл решение № 86/27.10.2020 г. на ВКС по т. д. № 2118/2019 г., I т. о., решение № 198/18.01.2019 г. на ВКС по т. д. № 193/2018 г., I т. о/.

По вземането за главницата.

Съгласно заключението на съдебно – счетоводната експертиза и представените писмени доказателства, реално изплатените от банката учебни такси, са в размер на 19 558, 31 лв. Съгласно чл. 20, ал. 1 и 2 банката има право да начисли възнаградителна лихва в максимален размер от 7% за времето на гратисния период на кредитното правоотношение, като уговорка за по-висока лихва е нищожна. В този смисъл, уговорката по чл. 7 от договора не противоречи на изискванията на ЗКСД. Същевременно, съгласно т. 10. 2 от ОУ, фиксираната лихва от 7% се начислява върху усвоената част от кредита /усвояван на части/, вкл. по време на гратисния период, като се капитализира годишно.

Съдът приема, че за целия период на договора се дължи възнаградителна лихва, която се дължи единствено върху усвоените, т. е. заплатените, суми, предмет на кредитирането, т. е. върху сумата от 19 558, 31 лв., но не следва да се начислява върху капитализираната като главница лихва доколкото се достига до анатоцизъм, начисляване на лихва върху лихва по смисъла на чл. 10, ал. 3 ЗЗД, който е допустим само при уговорка между търговци на

основание чл. 294, ал. 1 ТЗ. Доколкото ответникът няма качеството на търговец и е изтеглил кредит за потребителски нужди, натрупването на лихва върху лихва противоречи на чл. 10, ал. 3 ЗЗД / в този смисъл Решение № 118/11.12.2020 по т. д. № 2278/2019 г. на ВКС, I т. о., Решение № 66/29.07.2019 г. по т. д. № 1504/2018 г. на ВКС, II т. о. и Решение № 30/20.05.2020 г. по т. д. № 739/2019 г. на ВКС, I т. о. /. Това води до начисляване на възнаградителна лихва повече от 7%, поради което противоречи и на чл. 20 ЗКСД и е в отклонение от потребителската закрила по чл. 143-146 ЗЗП. Този извод не се променя и от разпоредбата на чл. 24, ал. 1 ЗКСД, че общият размер на задължението на кредитополучателя се формира след изтичане на гратисния период и включва: 1. главницата, чийто размер се определя от сумата на отпуснатите средства за такси и/или издръжка; 2. лихвата, дължима от кредитополучателя за срока на договора за кредит. Това е така, тъй като цитираната разпоредба допълва и пояснява правилото на чл. 23, ал. 3 ЗКСД, но не дава право на кредитора да начислява и лихви върху лихви в отклонение на правилото на чл. 10, ал. 3 ЗЗД, по който начин би се заобиколил и максималният размер на възнаградителната лихва, ограничен в чл. 20 ЗКСД. Наличието на такава уговорка в т. 10. 2 от Общите условия към договора, макар приподписани от кредитополучателя, е в отклонение от индивидуалното договаряне и противоречи на изискванията за потребителска защита по този вид договори. Такава клауза е неравноправна по смисъла на чл. 143, т. 10, т. 13 и т. 19 от ЗЗП. Поради това съдът намира, че капитализираната към главницата през гратисния период възнаградителна лихва в размер на 8 053, 79 лв., следва да бъде изключена от вземането на ищеца за главница.

Съдът следва да посочи, че действително възнаградителна лихва за гратисния период се дължи от ответника, но в настоящия случай, ищецът претендира сумата от 8 053, 79 лв. като главница, а иск за възнаградителна лихва за гратисния период не е предявен. Поради това, съдът не може да разгледа такъв иск и да присъди претендираната сума на основание, което не е надлежно въведено с исковата молба, съобразно диспозитивното начало.

Видно от заключението на съдебно – счетоводната експертиза главницата по процесния кредит е в размер на **18 993, 31 лв.**, възнаградителната лихва за периода: 28.03.2022г. - 05.06.2024 г. е в размер на **3 032, 20 лв.** и лихвата за забава, начислена и неизплатена за периода 28.11.2021 г., до 05.06.2024 г. е в размер на **340, 81 лв.**

Предвид гореизложеното съдът намира, че ****/ Х. С.** следва да заплати на „Б.“ ЕАД по Договор за целеви потребителски кредит за финансиране на студенти и докторанти по реда на ЗКСД от 05.02.2015 г. **главница в размер на 18 993, 31 лв. /9 711, 13 евро/** ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба – 06.06.2024 г. до окончателното ѝ изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** предявеният иск **над сумата от 18 993, 31 лв. /9 711, 13 евро/ до претендирания размер от 28 992, 38 лв. /14 823, 57 евро/ като неоснователен**; договорна лихва **в размер на 3 032, 20 лв. /1 550, 34 евро/** за периода от 28.03.2022г. - 05.06.2024г., като **ОТХВЪРЛЯ** предявеният иск **над сумата от 3 032, 20 лв. /1 550, 34 евро/ до претендирания размер от 4 504, 66 лв. /2 303, 20 евро/** като неоснователен и **лихва за забава в размер на 340, 81 лв. /174, 25 евро/** за периода от 28.11.2021 г. до 05.06.2024 г. като **ОТХВЪРЛЯ** предявеният иск **над сумата от 340, 81 лв./174, 25 евро/ до претендирания размер от 550, 59 лв. /281, 51 евро/** като неоснователен .

По отговорността за разноси:

Ищецът „Б.“ АД е направил следните разноси: държавна такса в размер на 1 390 лв. /710, 70 евро/, възнаграждение за особен представител в размер на 2 000 лв. /1 022, 58 евро/, възнаграждение за съдебно – счетоводна експертиза в размер на 591, 11 лв. /302, 23 евро/. На основание чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащане на правната помощ, съдът определя юрисконсултско възнаграждение в размер на 300 лв. /153, 39 евро/. Или така общият размер на разноските е **4 281, 10 лв./2 188, 90 евро/**.

С оглед изхода на делото ****/ Х. С.** следва да заплати на „Б.“ АД направените в настоящото производство разноси **в размер на 2 812, 30 лв. /1 437, 92 евро/ съразмерно с уважената част от исковете.**

Съгласно чл.3-5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България (ЗВЕРБ), решение (ЕС) 2025/1407 на Съвета от 8 юли 2025 година относно приемането на еврото от България, считано от 1 януари 2026 г. и Регламент (ЕС) 2025/1409 на Съвета от 8 юли 2025 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за България, към настоящия момент официална парична единица е евро, равностойно на 1,95583 български лева. Поради това, горепосочените суми следва да се превалутират по правилата на чл. 12-13 от ЗВЕРБ, тъй като решението е постановено след 01.01.2026г.

Водим от горните мотиви, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Х. С. /**/ от В., с адрес: гр. С., ** да заплати на „Б.“ АД с ЕИК **, със седалище и адрес на управление: гр. С.** по Договор за целеви потребителски кредит за финансиране на студенти и докторанти по реда на ЗКСД от 05.02.2015 г. както следва :

главница в размер на 9 711, 13 евро /18 993, 31 лв./, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба – 06.06.2024 г. до окончателното ѝ изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** предявеният иск за главница над сумата от **9 711, 13 евро /18 993, 31 лв. /до претендиания размер от 14 823, 57 евро /28 992, 38 лв./** като неоснователен;

договорна лихва в размер на 1 550, 34 евро /3 032, 20 лв./ за периода от 28.03.2022г. - 05.06.2024г., като **ОТХВЪРЛЯ** предявеният иск за договорна лихва над сумата от **1 550, 34 евро /3 032, 20 лв./** до претендиания размер от **2 303, 20 евро /4 504, 66 лв./** като неоснователен и

лихва за забава в размер на 174, 25 евро /340, 81 лв./ за периода от 28.11.2021 г. до 05.06.2024 г. като **ОТХВЪРЛЯ** предявеният иск за лихва за забава над сумата от **174, 25 евро /340, 81 лв./** до претендиания размер от **281, 52 евро /550, 59 лв. /** като неоснователен.

ОСЪЖДА Х. С. /**/ от В., с адрес: гр. С., ** да заплати на „Б.“ АД с ЕИК **, със седалище и адрес на управление: гр. С. направените в настоящото производство разноски **в размер на 1 437, 92 евро /2 812, 30 лв./** съразмерно с уважената част от исковите.

Горепосочените суми могат да бъдат заплатени по следната банкова сметка: ** в „Б.“ АД.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване в двуседмичен срок от връчването му на страните пред П. апелативен съд.

Съдия при Окръжен съд – С.: _____